СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 266. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 14-го листопаду 1940. No. 266. Jersey City, N. J., Thursday, November 14, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВАЛАС ЇДЕ ДО МЕКСИКА

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт назначив Генріго Валаса, заступника президента, як свого персонального заступника на інавґурацію нового президента в Мексику, ґенерала Авіля Камача, що відбудеться дня 1. грудня ц. р. в Мексико Сіті. В той спосіб президент підкреслив дві речі: першу, що він задумує призначити Генріму Валасові якусь ширшу ролю в заграничній політиці; другу, що він формально признає мексиканським президентом не ґенерала Альмазана, тільки ґенерала Камача.

Дехто думає, що це тільки перша поїздка Валаса до Мексика, після якої наступлять інші політичні поїздки до полудневих країв, маючи на ціли скріпити політичну солідарність країв західньої півкулі. Відносно мексиканської інавґурації, то президент Рузвелт висилкою Валаса до Мексика хотів дати до зрозуміння ґенералові Альмазанові, який не признає вибору Камача і хоче шляхом революції захопити владу, що Америка його революції не піддержить, а навпаки, піддержить ґенерала Камача.

„КЛЮБИ ВИЛКОГО" БУДУТЬ ДАЛІ ІСНУВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Орен Рут, голова „Клюбів Вилкого", яких підчас виборчої кампанії натворилось десять тисяч, заявив, що його клюби будуть далі існувати і будуть виконувати призначену їм недавно Венделем Вилкім ролю — творити льояльну опозицію для теперішньої адміністрації, щоб вона не котилась в напрямку диктатури. Орен Рут також заявив, що внаслідок бажання Вилкого клюби не будуть носити його назвища, бо Вилкі не бажав собі до цеї опозиції втручати власну особу. Правдоподібно ті клюби відтепер будуть носити назву „Ми, нарід".

СПИНИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку приїхав американський корабель „Екзетер", який привіз з португальського порту 187 американських громадян. Моряки цього корабля говорили, що на морі, недалеко португальських берегів, зустрів їх англійський корабель, який вистрілив понад них два рази і велів їм задержатись. По якімсь часі приїхала на їх поклад комісія з англійського корабля і переконавшись, що все в порядку, з перепросинами відійшла. Капітан американського корабля звелів переказати капітанови англійського воєнного корабля, що той повинен стидатись свого вчинку, бо він повинен був розпізнати американський корабель і його не чіпати.

ВИМУШЕННЯ З БОКУ ПРИЯТЕЛІВ СКАЛІЗА.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Томас Дюї арештував чотирьох спільників Джорджа Скаліза, бувшого предсідника юнії домових робітників, що сидить тепер в тюрмі за зловживання в юнії. Його спільників арештовано тепер за вимушування грошей від домовласників, яким вони загрожували страйком, коли ті не дадуть окупу. Таких окупів вони дістали на $22,000.

КОРАБЕЛЬ „ЕЛІЗАБЕТ" ВИЇЗДИТЬ З НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Найбільший корабель на світі, „Квін Елізабет", який англійці сховали в нюйорськім порті на час війни, тепер покидає свій сховок і подається на небезпечну військову службу. Дехто догадується, що той корабель тепер буде перевозити військо з Австралії на Близький Схід.

СТАРШИНИ БЕЗ ШАБЕЛЬ.

ВАШИНҐТОН. — Американська армія закинула шаблі, призначені для старшин, що впродовж довгих літ означали з одного боку прикрасу і ґордість для старшин, а з другого були для них завадою в ходженні. Не будуть також вчити старшин орудувати шаблею. Ніхто тепер на війні шаблею не воює. Також знесено пояси, які мають додаткові ремінці поведені через рамя.

НАДВИШКА ПШЕНИЦІ В БРАЗИЛІЇ.

БУЕНОС АЙРЕС. — На передодні жнив бразилійський уряд заборонив був на короткий час вивозити пшеницю, думаючи, що її готово забракнути в краю. Але тепер знов дозволив вивозити, переконавшись, що має надвишки 75 міліонів бушлів.

ЗАПОВІДАЄ ДОВГУ ВІЙНУ.

ОТАВА. Канадійський премієр Гепборн сказав в парляменті, що війна буде тягнутись довго. Щойно за кілька літ зможе Велика Британія при помочи своїх приятелів наздігнати німців у їх продукції воєнних машин. Британська Імперія нині має можливість продукування 18 міліонів тон сталі, а німці разом з европейськими підбитими копальнями і фабриками 65 міліонів тон, казав Гепборн. Він зазначав, що спільний американсько-канадійський оборонний договір має триваліші основи ніж союз держав осі.

ТРИ ПОТРЯСАЮЧІ ВИБУХИ В ПОРОХІВНЯХ

Впродовж одної години наступили в трьох ріжних місцях на східнім побережжі Америки потрясаючі вибухи в фабриках амуніції, які потягнули за собою чималі жертви в людях. В Вудбридж, Н. Дж., вибухла фабрика залізничих торпед. В часі вибуху згинуло вісім осіб, в тім шість жінок. 23 особи були лекше і тяжче ранені. Матеріяльної шкоди вибух наробив на сто тисяч долярів.

Другий вибух наступив в Алентавн, Па., в якім згинуло три особи. Вибух повстав в місцевій фабриці пороху, „Троджен", яка виробляла детонатори для армії. Третій вибух мав місце в фабриці динаміту в Ню Кеса, Па., де також згинуло три особи.

Федеральні аґенти відразу взялись до розслідів. Їм помагають детективи з військового і морського департаменту. Є підозріння, що ці вибухи повстали внаслідок саботажів. Таке підозріння скріпляє і цей факт, що всі ті вибухи повстали впродовж одної години. Мартин Даєс, голова дослідного комітету підривних діяльностей, довідавшись про ці вибухи, сказав, що це можна було передбачити і що він це вже раніше заповідав. Він каже, що ці вибухи це діло чужих аґентів. Він водночас заповів, що буде домагатись від конгресу від трьох до пяти міліонів долярів на довершення своєї боротьби з чужими підривними елементами.

ПОРОЗУМІННЯ З КАНАДОЮ

ОТАВА. — Внаслідок дводневих розмов між канадійським урядом і американським головним прокуратором Джексоном прийшло до порозуміння між обома краями відносно переїзду американсько-канадійської границі для цивільних людей. Джексон переконався, що канадійський уряд звертає пильну увагу на всі підривні елементи і небезпечніших відослав вже до концентраційних таборів, а з інших має точний список. Супроти цього нема великої небезпеки, щоб з Канади до Америки напливали небезпечні типи. Тому ріжні формальности, які були перешкодою для цивільних людей в часі переїзду з Канади до Америки будуть облекшені. Водночас оба краї виробили точний плян як на будуче спільними силами оборонятись перед небезпечними, підривними елементами.

ГРЕКИ РОЗБИЛИ ІТАЛІЙСЬКИЙ ПРОТИНАСТУП ДОНОСЯТЬ З БІЛГОРОДУ

Не зважаючи на поважні скріплення, надіслані з Італії, італійським частинам не вдалося заставити грецькі війська до відступу. Навпаки, греки віднесли повну побіду, бо розбили цілковито цілу італійську дивізію, забравши в полон 12 італійських офіцирів і 630 вояків. Греки забрали теж альбанське село Канґон, що є ключем до міста Кориці, яке обстрілюють вже від кількох днів.

ІТАЛІЙЦІ ВИСМІВАЮТЬ ГРЕЦЬКІ ПОБІДИ

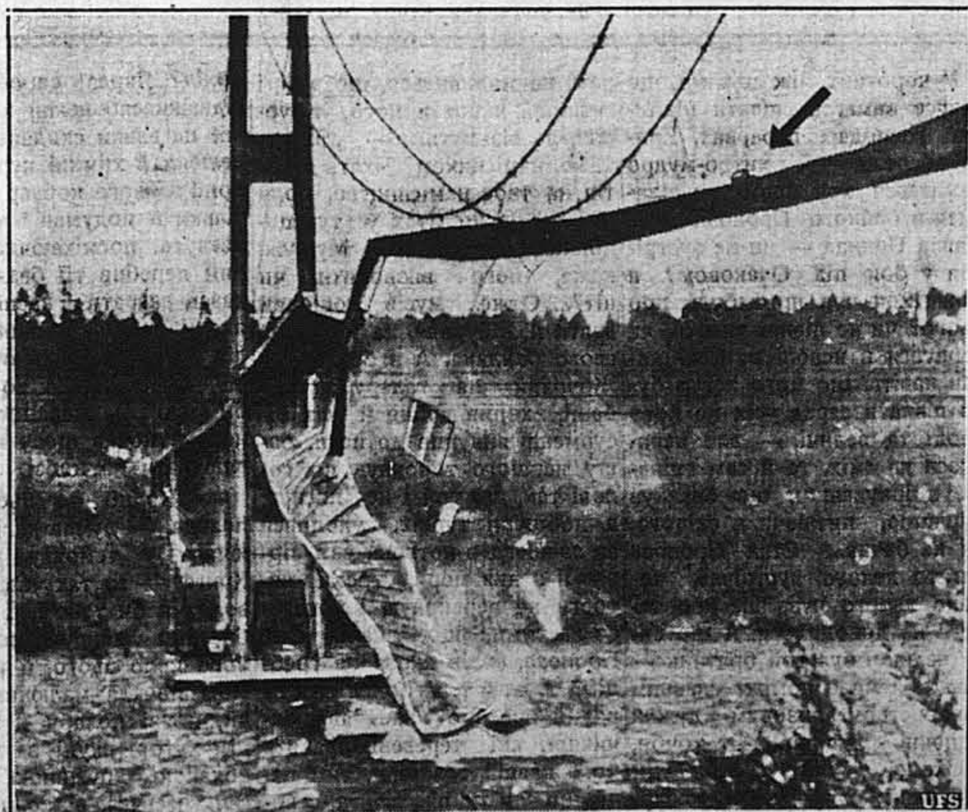
Італійські воєнні комунікати беруть грецькі звідомлення про побіди з „гумористичного" боку і кажуть, що грецькі війська понесли „величезні втрати", а італійці ідуть вперед на цілій лінії.

БРИТІЙЦІ ДОПОМАГАЮТЬ БОМБАРДУВАННЯМ

З Атен доносять, що британські летунські ескадри бомбардували альбанську пристань Дураццо. Кажуть, що видно було на сто миль хмари диму зо складів нафти, які були бомбардовані. Також бомбардовано пристань Вальону, яка важна тому, що тут виладовують на беріг італійські війська, що їх висилає Італія до Греції. В часі бомбардування було в пристані 8 італійських транспортових кораблів.

НОВІ СИЛИ В ДОРОЗІ

З Атен подають, що в пристані по італійськім боці, напроти Дураццо, наладовують кораблі новими військами, що за 48 годин зможуть висисти на альбанський беріг.

МІСТ ВАЛИТЬСЯ ВІД ВІТРУ.—Над Такома Неровс, відногою Пуджет Савнду, в стейті Вашинґтоні, завалився від вітру недавно поставлений цементовий міст. Був це один з найбільших мостів у світі. На три хвилині перед його заваленням влада закрила міст для комунікації. Четверо людей ще було на мості в цій хвилі, але вони всі врятувалися з нещастя. Міст коштував півсема міліона долярів. Уряд розсліджує причини катастрофи й збирається, діставши асекурацію, відбудувати його.

СОВЄТИ ПРИСТУПАЮТЬ ДО СПІЛКИ: БЕРЛІН-РИМ-ТОКІО

РИМ. — В часі, коли в Берліні відбуваються наради між совєтським премієром Вячеславом Молотовим і канцлером Гітлером, а німецька преса пише про те тільки загально, італійські політичні кола висказуються дещо виразніше щодо того, що буде вислідом згаданих нарад. Отже беруть за певне, що Совєти рішилися вже іти разом з трьома тоталітарними державами; себто з Німеччиною, Італією і Японією. Таке доносить американський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" з тим додатком, що не треба надіятись, що це буде зараз публично проголошене. Це є тільки цілком певне й „неминуче".

МОЛОТОВ ГОВОРИВ З ГІТЛЕРОМ ТРИ ГОДИНИ.

БЕРЛІН. — Німеччина, як доносять американські кореспонденти, приняла совєтську делеґацію дуже „сердечно". Замітне те, що на залізничій стації на яку прибув поїзд з Молотовим, видно було амбасадорів Японії, Туреччини і Китаю. Був теж, очевидно, німецький міністер заграничних справ Рібентроп, як теж командант німецької армії Кайтель. Розмова з Гітлером відбувалась при допомозі перекладчика, бо Молотов не знає німецької мови, а Гітлер російської. Кажуть, що не говорено про ніякі військові справи, щоб тим не псувати Росії її відносин до Великої Британії. Зате обговорювано „новий порядок в Европі". Дехто підкреслює те, що на залізничім двірці було видно представників Китаю і Туреччини. Та заключають, що між Гітлером і Молотовим була певно розмова й про те, яке має бути їхнє відношення до війни в Китаю, як теж і до того, щоб Туреччина залишилась невтральною. Загально німецькі кола твердять, що в Берліні ніхто не настає на Совєти, щоб їх до чогось зобовязати. Це тільки „щира виміна думок", які треба передати Сталінови а той доперва заважить на дальших рішеннях. Американський кореспондент завважує, що при повитанню Молотова військова банда відіграла пруський марш, а не грала совєтського державного гимну, а є обовязковим в таких випадках, щоб грати гимн держави того достойника, якого приймають. Далі завважує кореспондент те, що коли Молотов відбирав салют почесної ґвардії, то скидав капелюх перед кожним офіцером, перед яким переходив. У звязку з відвідинами влаштовано баль, в якому взяли участь тільки самі москалі й німці.

„ПОДІЯ ВЕЛИКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВАГИ".

МОСКВА. — Так пише німецька преса про відвідини совєтського премієра Молотова. Та замітне те, що це передає совєтська пресова аґенція Тасс.

ІТАЛІЯ І РОСІЯ ПОГОДЯТЬСЯ.

РИМ. — В політичних колах Італії панує переконання, що по Берліні зачнуться наради в Римі, де будуть вирішені справи, які особливо важні для Італії в її відношенню до Совєтів. Іде про Дарданелі й допущення Росії до впливів на Середземному морі. Та всі певні, що тут прийде до повного порозуміння.

ЦЕ ДІЛО ПАПЕНА, КАЖУТЬ ТУРКИ.

ІСТАНБУЛ.—Можна догадуватись, що в Туреччині слідять з великою увагою за тим, що говориться у Берліні. Кажуть, що це німецький амбасадор до Туреччини, фон Папен, довів до турецько-совєтського відчуження при допомозі совєтського амбасадора Терентєва. Але так є, що ті відносини тепер вияснені й властиво нема ніякого спірного предмету. Та Папен видно має інші замисли, бо відвідини Молотова мають бути головно його ділом. Туреччина є приготована на всяку евентуальність. Колиб Німеччина пішла разом з Болгарією, яка домагається певних територіяльних уступків, то Туреччина стала тоді відразу по стороні Великої Британії, воюючи разом з нею.

ХВАЛЯТЬ ЧЕЙМБЕРЛИНА.

ЛОНДОН. — Як в палаті послів так і лордів віддано останню прислугу померлому бувшому премієрови Невілеви Чеймберлинови теплою згадкою. Теперішній премієр Винстон Чорчіл заявив, що він був гострим критиком політики замирення Чеймберлина, але й найзавзятішим його прихильником, коли він рішився виповісти Німеччині війну. Ствердив, що він зробив велику прислугу Англії, що не виповів війни скорше, коли Англія була цілком неприготована. Підкреслив, що Чеймберлин поступив згідно зо своїми переконаннями і своєю совістю, бажаючи принести Англії й світови мир. А пізніше історія оцінить докладніше й совісніше працю Чеймберлина, коли знатиме точно всі факти, що заважували на його рішеннях. Далі зазначив, що Чеймберлин відмовився від усіх почестей, а хотів умерти як „звичайний Чеймберлин". Очевидно ходило тут про наділення його шляхотством.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА Й РОСІЯ

У Німеччині збирається тепер одна з важних конференцій цеї війни, конференція представників націстичної Німеччини під кермою фірера Гітлера й представників совєтської Росії під кермою большевицького комісаря заграничних справ Молотова. Преріжні обставини вказують на те, що на цій конференції будуть остаточно полагоджені на довгу мету ріжні питання відносин між Німеччиною й Росією. Вже сама величина совєтської делеґації вказує на вагу й ріжнородність питань, що мають бути порушені.

Як саме справи будуть порушені й як вони будуть вирішені, про це по всякій правдоподібности буде задержана повна тайна. Світ буде знати про рішення лише дуже поверховно. Загально кажучи, нині можна догадатися, що Росія й Німеччина остаточно добються якогось торгу щодо розділу своїх інтересів і своїх впливів та що на основі такої згоди прийде друга згода, щодо кооперації в цій війні. Словом, совєтська Росія, що все клеймувала держави осі як ворогів совєтської Росії й всего людства, тепер закріпить свої звязки якраз з державами осі, з Німеччиною, Італією, Еспанією й Японією.

Противником цеї комбінації в першу чергу буде далі Велика Британія та всі ці держави, що в ближчий або дальший спосіб з Великою Британією співчувають, як Греція, в Европі, та Злучені Держави, в Америці. Що для Злучених Держав мають націстично-большевицькі переговори велику вагу, це видно хочби з того, що Злучені Держави від якогось часу вели дуже живу акцію за приєднання Росії для англійсько-американського блоку. Проявами того бажання було хочби те, що американський уряд дозволив недавно вивезти до совєтської Росії ладунок наряддя; цим американський уряд поставив совєтську Росію на ступні справді невтральної держави, що стоїть у виразному противенстві зо це давніше неприхильним трактуванням совєтської Росії в справі анексії Литви, Латвії й Естонії.

З хитання американської політики супроти Росії можна вносити про існування в урядових кругах принаймні двох течій у цій справі. Одна видно є за зближення між Америкою й Росією, друга за розрив відносин. Зближення між совєтською Росією й націстичною Німеччиною без сумніву мусять найти глибокий відгук в Америці, і як можна догадатися, цей вплив піде по лінії віддалення Америки від совєтської Росії. Недавно зприводу річниці большевицької революції совєтська амбасада в Вашингтоні аж кишіла від ікроїдів; незадовго може таке статися, що до неї ніхто не прийде навіть клямкою покалатати.

З ВІСТЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Нове видання „Кобзаря".

В столітню річницю виходу першого Кобзаря Т. Шевченка (1840—1940) вийде в Празі ювилейне видання, заходами Українського Національного Обєднання і видавництва „Пробоєм". Повний Кобзар обійматиме два томи, з передмовою і примітками, під редакцією д-ра Леоніда Білецького, професора Українського Університету, та в мистецькій управі Р. Лісовського, професора Української Мистецької Академії.

Не роблять труднощів „з наказу людськости".

Д-р Франк, ґенеральний ґубернатор над землями, що належали до Польщі, а тепер творять Ґенерал - Губернаторство, заявив у своїй промові в Варшаві, дня 5. жовтня, що в Ґенерал-Губернаторстві „живуть сотні тисяч українців", якими влада „не буде робити труднощів у розвитку їхньої культури", бо то вже є „наказом людськости", щоб дати українцям змогу культурно „розвиватись". Замітне тут те, що виразно говориться **тільки** про „культуру", а про ніщо інше. Політика — виключена.

Академія в память І. Мазепи.

Заходом Філії „Просвіти" в Криниці (Лемківщина) відбулась 22. вересня б. р. Академія в память Івана Мазепи. Слово про гетьмана Мазепу виголосила поетка Олена Теліга, що змістовно намалювала образ незломного провідника й великого борця українського народу за самостійну і соборну Україну. Мішаний хор з Пантни відспівав „Єднаймось діти України" та цілий ряд бадьорих стрілецьких пісень. Хор Вороблика Королівського відспівав „Чорна рілля ізорана", „Засяло сонце золоте" й інші. Деклямовано вірші: „Мазепа", „Вас герої не забудем" і „З нами Бог". Молоді українські учителі, які попризділи зі Східньої Галичини, та місцеві священики докладають тепер усіх старань, щоб відвернути населення від тої баламути, що її защіпили московсько-комуністичні аґенти.

День перед Академією був влаштований згаданою Філією „Просвіти" перший вечір української пісні й танку, в якому взяли участь хори із Вороблика Королівського (біля Коросна) і Пантни (біля Горлиць). Співали обрядові, козацькі й стрілецькі пісні, а народні танки відтанцьовано в супроводі орхестри. Ґрупа кільканацяти дівчат із Вороблика, в народних одягах, дала низку ритмічних вправ вільноруч з серпами й вінками до пісень: „Гей там на горі Січ іде", „Накрила нічка" і „Женці". Ґрупа хлопців і дівчат вивела такі танки: запорозький козак, шуліка, полтавський козак, коломийка й гуцульський аркан. Була дійсна соборність — від приднiпрянців до гуцулів, бойків і лемків. Бандурист інж. М. Теліга відіграв по мистецьки на бандурі „Тарасову ніч" і вязанку пісень.

Смерть ґенерала Сальського.

Володимир Сальський, ґен. штабу ґенерал-хорунжий, кол. військовий міністер Української Народньої Республики, помер 5. жовтня 1940 р. у Варшаві. Похорон відбувся в понеділок, 7. жовтня. В. Сальський, вихованок петербурзької Академії Ґен. Штабу, підчас світової війни полковник на півд.-зах. фронті та командант одеської військової округи, поставив себе після перевороту 1917 р. негайно до розпорядження Військового Комітету Центральної Ради. Він був начальником Штабу Команданта Військ У. Н. Р., потім Начальником Головної Шкільної Управи. Своє імя в українській армії прославив в Становищі команданта Запорізького Корпусу. На тому становищі зеднав собі не тільки велику пошану як високий фахівець, але й любов та відданість всіх запорізьців. Його організаційний хист вніс Його кількакротно на становище військового міністра У. Н. Р. Після катастрофи армії У. Н. Р. пробився до границі Румунії та звідсіля до Польщі. Був одним з найчільніших діячів еміґраційного центру У. Н. Р., при чому завсіди продовжував свої військові студії. Особливо працював у Воєнно-Історичному Товаристві, головно після смерти ген. В. Змієнка. Покійний відзначався вояцькою простолінійністю та хрустальною чесністю. Був твердий, інколи різкий, але справедливий. Кохаючи суто-військові справи, тримався від політичних справ здалека — та відважний на боєвому фронті — не любив висувати своєї особи вперед у громадянсько-політичнім житті. Помер молодо, бо у 55-тім році життя. В Його особі українська еміґрація втратила одну з найкращих і найцінніших своїх постатей.

Памяти Лесі Українки.

Дня 29. вересня ц. р., в Берліні відбулася святочна академія в честь поетки й письменниці Лесі Українки. Українське жіноцтво взяло численну участь в академії. Відповідне вступне слово виголосила голова жіночого гуртка, Евгенія Королюк. Після того присутні вшанували двохмінутовою мовчанкою память Лесі Українки. Далі слідував добре опрацьований реферат Галини Синюк та з чуттям виголошені деклямації: „Скрізь плач" —Валентини Новак, „Слово" — Надії Дашкевич та „Контра спем сперо" — Ольги Корольчук. На закінчення академії відспівано національний гимн. Вкінці переведено збірку на ранених українців з польської війни, що є по шпиталях. Академія відбулася назагал дуже гарно й була старанно приготована. Слід зазначити, що українські жінки, що є в таборі, відбувають сходини з рефератами кожної неділі.

Помер о. Погорецький.

Декан о. Антін Погорецький, греко-кат. парох у Брунарах, пов. Горлиці, помер у лікарні св. Лазаря у Кракові 4. 10. 1940 на недугу рака (пістряка), що почалась у тюрмі в Березі. Як ідейного священика, українського патріота, лемківська адміністратура переносила часто з місця на місце та звільнила з деканського уряду. Та Покійний, не зважаючи на всі ці перепони, ревно проповідував українську ідею на Лемківщині і був невтомним працівником на цій занедбаній ниві. Покійний скінчив ґімназію і теольоґію у Перемишлі. В ґімназії належав до пласту, визначаючись найкращими прикметами характеру, карністю і працьовитістю. Дня 1. вересня 1939 р. польська поліція арештувала о. Погорецького й вивезла до табору відокремлення у Картузькій Березі. Покійний приїхав до Берези із тою ґрупою, що її поліціянти найжахливіше збили при вході на подвіря катівні. Зокрема немилосердно скатовано 8-мох греко-католицьких українських священиків з тієї ґрупи. Очевидці бачили, як пок. о. Погорецький на другий день після приїзду до Берези прийшов стригтись, і мав цілі плечі, руки й ноги сині від побоїв. Похорони відбулися в Брунарах на Лемківщині, де Покійний був парохом, та перемінилися у величаву релігійно-національну маніфестацію.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ДЕ Є МОЖЛИВА ІНВАЗІЯ НІМЕЧЧИНИ?

П. Р. Ґордон пише з Лондону в торонтонськім „Ді Стар Віклі" про те, що Велика Британія приглядається тепер уважно морському побережжю Німеччини, щоб винайти місце, яке булоб відповідним на інвазію. Це на той час, як розпічнеться британська офензива проти Німеччини.

На погляд П. Р. Ґордона, Британія не зможе виграти цеї війни, як це вже нераз підкреслював і сам премієр Черчіл, якщо полишиться тільки дефензиві. З другої сторони теж і наці добре знають, що не можуть осягнути дійсної побіди, поки їхня армія не вступить на британський острів.

Англійці розуміють, що не можуть стати побідниками і заключити корисний мир, поки не займуть німецької території своїми військами.

Наглядними є тепер ті великі трудності, які малиб побороти Гітлер та його воєнна машина при їхній спробі наїзду на Британію. А хочби навіть така інвазія вдалася, то й заняття Британії натрапилоби ще на багато інших трудностей. Усі такі німецькі пляни мусять одначе розбити непоборима і могуча британська морська сила.

Та крім цього та морська сила — цебто контроля морей — має ще уможливити британським воякам висісти на побережжя Німеччини і заняти німцями території з ризиком на воді, але яке мале в порівнянні з тим ризиком, на яке мусілиб наразитися німці.

День може й недалекий.

Скоро може надійти день, може скорше як того хтось надіється, коли, замісць інвазії до Анґлії, прийде загроза інвазії до Німеччини, яка приневолить Гітлера приглянутись своїм мапам. Тоді він здасть собі справу з величезної довжини побережної лінії, що обіймає тисячі миль, які він буде змушений боронити. Тоді він доперва переконається, що заломання цеї лінії в котрімнебудь місці, може стати трубою, якої голос візве до протинімецьких повстань по цілій Европі. Гітлер не може дурити себе щодо почувань міліонів людей, ним гноблених у тимчасово підбитих краях. Британці, каже Ґордон, не бажали би в такім випадку мати ліпших пятьколюмністів по своїй стороні! Гітлера блискавичні побіди в Европі були осягнені головно його перемагаючою повітряною силою і зручною мілітарною стратеґією. Дійсна перемога чоловічої сили по обох сторонах цілком не входила в рахубу.

Доказ на це дав підбій Франції, де всі втрати в убитих в часі воєнної кампанії виносили менше як 100,000. У кожнім випадку, коли наступить англійська інвазія на континенті, Гітлер мусить тримати великі маси змобілізованого війська та ще охороняти заняті території і держати військо вздовж цілої границі зо Совєтською Росією.

Найвідповідніший удар в Рурщину.

Дуже неправдоподібним є, що англійці схотіли би пробувати висісти на сушу на побережжі самої Німеччини. Побережжя ліня, що біжить від границі Данії до подібної границі в Голяндії має лиш 200 миль довжини. Вона не посідає легко доступних пристаней. Гамбурґ і Бремен лежать у певним віддаленню й є сильно боронені устями рік до моря. Само побережжя є охоронене низко лежачими пісковими насипами, які дадуть оборонцям якнайліпшу охорону. Там не буде ніяких пятьколюмністів, що дали би наступаючим англійцям якусь поміч. Англійці знайшлися би в краю своїх найзавзятіших ворогів. Одначе не треба забувати, що в Німеччині є два роди людей, які покажуться особливо податливі щодо зміни поглядів відносно свого власного уряду. Тут треба взяти під увагу міліони римо-католиків, головно в Надренщині, котрі з болем серця дивились на розвиток поганства в Німеччині. Також є в Німеччині міліони працюючого народу, що ледви кілька літ тому показували у виборах свої комуністичні симпатії. Більшість тої другої кляси людей мешкає в великім промисловім осередку Рурщині. Гамбурґ є також важним комуністичним осередком.

Нічні повітряні атаки на Рурщину й Гамбурґ мали сильний вплив на підкопання моралі робітників. Всьо вказує на те, каже Гордон, що англійська інвазія може розпочатися ударом на Рурщину. Якщоб англійцям повелось заняти цю часть Німеччини, то вони тим сильно пошкодили цілій Німеччині.

Через низинні краї.

Найліпше дістатись до цеї важної области через низинні краї — Бельґію й Голяндію. Кожна велика европейська війна бачила вибух полуміння в цій „европейській кітлині", де були зведені рішальні битви. У тій хвилі, як тільки англійцям дасться успішно висадити військо, вони одержать попертя багатьох міліонів мешканців згаданих країв, що будуть саботажувати німецьку мілітарну машину, свідомі того, що таке поступування — буде великим кроком до відзискання їхньої власної свободи.

Близькість бельгійського та голяндського побережжя до Анґлії є також дуже корисна для британських літаків, що будуть могти здобути собі легко панування в повітрі, що є конечним для успіху.

АЛЬБАНЦІ ПРОТИ ІТАЛІЇ

До Білгороду доходять нові вісти про невдоволення альбанців з італійської влади та про повстання в альбанських горах.

БРИТІЙЦІ ПРО СВОЇ ВТРАТИ

Британське міністерство подає, що в місяці жовтні згинуло наслідком бомбардувань 6,334 цивільних осіб, а 8,695 було ранених.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(79)

Довелося Парасці подавати ще й другу вечерю. У пізні лягови Крига лишив старого й Пронозу самих, а сам пішов на стайню й уклався спати на сіні. В „келії" ж сліпий визволенець грав і співав доти, поки стареча голова отаманова не схилилася сама на стіл і не захропіла по-запорозькому.

Скинув молодий кобзар свою кобзу на плече, гукнув малого й казав йому вести й себе на стайню.

XIX.

Не спалося Кризі. Голова була важка від випитого й палала від думок, що зненацька роем обсіли її на самоті. І втома не змогла їх. Вони крутилися скажено, як оси, й тіль-тіль не бреніли в уха в тихій темряві, що порушувалася хіба зрідка конячим хрупанням, пирсканням, віддиханням одна, друга, третя... покрутяться-покрутяться й заспокояться, натомість кілька інших, далі знову перші, а там нові, нові, нові... Що родило їх, або краще — що сполохало їх саме оце тут, бо-зна де, далеко від тих про кого бреніли вони...

— „Це все отой, невгавучий в сліпоті своїй, Стах розворушив і роздрочив їх так", — знайшов нарешті причину свого неспокою Крига й повернувся набік із рішучим наміром заснути, щоб на ранок устати для остаточного розбору з Гулим свіжо й бадьоро.

Але тії мислі докучливі гейби сміялися, кепкували з його зусилля, а очі немов хтось піском позасипав.

У коротких між співами, що їх усе вимагав співати підпитий господар, перервах, Крига обережно й хитро-мудро намагався хоч дещо розвідатися в байкого Пронози про Павла Похила — чи не зустрічав у бою під Очаковом? а може хоч чув що-небудь про нього? чи не пізнав такого, як вернувся з неволі на Січ? казав навіть, що його легко було пізнати серед усіх по його вроді та величі, — але наразився на сміх, та й сам сміявся, зміркувавши, що бевкнув дурницю, питаючи в сліпого, чи не бачив... Стах Пронова багато декого зустрічав, чималo дечого чув, але про такого не доводилося. А що сили великої був той братчик — дак хіба мало поміж славним товариством низовим дужих моцаків - лицарів! От хочби, скажемо, його побратим Жбурляй: здоровенний козарлюга, ще молодий, такого віку, як і він, Стах, а вуса аж за вуха обкрутує; його хотів був батько Сагайдачний лишити на Січі за свого намісника, як сам рушав у похід, але де там! Жбурляй загрозив, що перекине й байдака з ним, не подивиться, що він гетьман, якщо й його, Жбурляя, не візьмуть. — „Як то, каже, намісником? Чхать я хотів на твоє намісництво, коли мій побратим Стах у турецькій неволі страждає! Мушу, каже, його визволити, чи ні?"... Отже, мусів кошовий взяти й Жбурляя, та ще й на свого байдака. А в бою вилiз Жбурляй на ґалеру самого баші, вхопив дубця й усі бісурменів вилупив до ноги, башу першого торохнув по голові так, що той і не писнув, а побивши турків, ухопився за ланцюга з котвою, сам зірвав її з дна моря, трохи каторги не перекинув, і погнався за тими, що тікали. Він, Проноза, сидів якраз на гребці, й т. д., й т. д. Крига вже не радий був, що запитав, бачивши, які теревені править його давній товариш, тим паче, що сам же він, Крига, всього такого Жбурляя не бачив! Жбурляй! Такого Жбурляя з нелюдською силою й з усами, що закручувалися за вуха, не знав і не бачив; та й поводиння з гетьманом за панібрата й оті погрози йому — кому? Сагайдачному? за виправи в похід? Якраз! спробував би, відважився нехай хтось! — все це вявки скидалося на балюнки й химні кури. „А добрий з нього кобзар буде", — тільки й подумав канівський осавула, посміхаючись, а старий перебив тії балянраси й казав заграти і заспівати ще якось. — „Не інакше, як поліг у бою там тий отой Петро чи Прокіп, а то я знав би його", — сказав на це Проноза й почав щось веселе наспівувати на кобзі.

— „Колиб то цьому була правда, — думав далі, вдивляючись у темряву в стайні, Крига, — за таку звістку я озолотив би тебе"... І знов ізбистріш закрутилися думки його коло цього, й розпалена уява почала малювати картини, повні поваби й щастя на цім хуторі вкупі з чарівною, коханою дружиною Орисею. Він увесьчас, відколи й спізнався з нею й Павлом, був певен, що якби цього, останнього, не було, то дівчина й хвилини не вагалася б і пішла за нього. Ах, той Павло!...

Раптом нова, страшна думка пронизала його обважнілий від безсоння мізок. Він аж затремтів, здригнувся весь і сів, потираючи палаюче чоло рукою. Серце затіпалося, кров застукала в виски. Таж коли він, Павло, не вмер, не загиб у бою, то його можна зробити мертвим... Авжеж можна... А він тільки Проноза згодився помогти... А чомуб і не згодитись йому?... Він, Крига, знає його ще з Січі, — знає, що Проноза здатен на які хоч пройдисвітства, і то даремне, просто з непереможної пристрасти до всяких штук, каверз і пригод; а помани його доброю заплатою, гарною баринькою з уважистого капшука з червінцями, то він і рідній неньці підвезе візка. А що зробить доручене діло чисто, то за це можна бути певним, не дармаж у Січі його Пронозою продражнили.

(Дальше буде).

Чи знаєте, що бананова ростина дає більше поживи з акра, як яка інша ростина? І що багато бананів, які виростають на банані у Східній Африці, мають 2 стопи довжини й є такі грубі, як рамя мужчини?

З ДНЯ

НЕВІЛ ЧЕЙМБЕРЛИН.

Всі, що не любили бувшого англійського премієра Невіла Чеймберлина за його уступчиву політику, мусіли зазнати прикрого почуття, довідавшись про його смерть. Їх ненависть мусіла миттю обернутись у любов до нього. Бо хоч Невіл Чеймберлин був дійсно уступчивим супроти диктаторів і напружував усі свої сили, щоб задержати мир, але та уступчивість мала свої границі. Це він, Невіл Чеймберлин, виповів Німеччині війну. Всі ми ще добре памятаємо його минулорічну промову, в якій він, глибоко зворушений, заявив: „Німеччина не відповіла нам на наш ультимат, значить ми є в війні з Німеччиною!"

ЗАХОПЛЕННЯ ЧЕЙМБЕРЛИНОМ.

Коли в 1938 році вже добре грозила війна, Невіл Чеймберлин не завагався сховати свою британську гордість і сам запросився до Гітлера, щоб вирівнати непорозуміння, або бодай відтягнути вибух війни. З приємністю Гітлер приняв це запрошення і після нього наступили відвідини, наперед у Берхтесгадені, опісля в Ґодесберґу, а на кінець в Мінхені. Це в Мінхені Чеймберлин згодився кинути Гітлерові на жир Чехословаччину, щоб її коштом окупити мир. Приїхавши до дому він з великим захопленням вимахував перед масами людей шматком паперу, на якім було написане чорне на білім, що Англія не буде вже ніколи воювати з Німеччиною. „Щонайменше на одно покоління маємо запевнений мир", радісно говорив Чеймберлин, а товпа з ентузіязмом це одобрювала.

ОГІРЧЕННЯ.

Рік пізніше вибухла війна. Тепер усі ті, що торік вихваляли Чеймберлина за його розум і миролюбність, почали відвертатись від нього і гірко його критикувати. Пощо було жертвувати Чехословаччину, коли всеодно миру годі було тим окупити, питали вони. Чеймберлинівська парасоля, яка на короткий час стала була символом розважної успокоючої політики, нагло обернулась у символ політичної уступчивости, слабости, безхарактерности. Серед англійського загалу почало підноситись незадоволення з Чеймберлина. Він змушений був робити в своїм кабінеті пересунення і вкінці мусів премієрство передати своєму критикові — Винстонові Чорчилеві. Але огірчена публична опінія не забула його і на нижчім публичнім становищі. Вона далі домагалась його усунення, від усяких державних впливів. Не помагало і те, що час до часу розходилась чутка, що він поважно хорий. Хвороба не викликувала симпатії, а навпаки викликувала ще більше озлоблення, бо дехто підозрівав, що хворобою Чеймберлин хоче рятувати свою надірвану репутацію.

КІНЕЦЬ.

Та ось прийшов кінець. Тепер всі побачили, що це не був жарт. Чеймберлин дійсно був хорий. Хвороба тіла розвивалась від духового пригноблення, що його миролюбна місія закінчилась цілковитою невдачею, бо замісць здобути славу „миротворця", йому припала історична роля виповісти Німеччині війну. Нині ті його краяни, що тяжко критикували його за уступства перед диктаторами, на його адресу висказують симпатії. Зновуж німецька преса на його адресу висказує чимало терпких завваг. Вона називає його „гіпокритом", який тільки багато говорив про мир, а фактично готовився до війни і до тої війни допровадив.

Виринає питання: Коли німці, перед якими все „уступав" Чеймберлин не хвалять його, а називають „гіпокритом", чи справді Чеймберлин був перед ними таким уступчивим і чи справді своєю уступчивістю приніс їм багато користи?

ДІЙСНА РОЛЯ ЧЕЙМБЕРЛИНА.

Чеймберлин по своїй вдачі дійсно був миролюбивим і дійсно прагнув спокою. Але не спокою за всяку ціну. Він з початку робив уступки Гітлерові тому, бо Англія була цілковито неприготована до війни. На цілий Лондон в 1938 році було лиш кілька протилетунських гармат, та й ті мали більше експериментальний характер, ніж справжній боєвий. Англія мала тоді всіх літаків коло три тисячі, з чого одна частина була вишкільні літаки, а інша складалась з перестарілих літаків, неприданих до змагу з німецькими модерними літаками. Чеймберлин знав, що на випадок війни в цім часі Англія зазнає тяжких утрат і війну програє. Тому він мусів уступати, прикриваючи свої уступства своїм персональним миролюбством.

ЖЕРТВЕННИЙ КОЗЕЛ.

Проголошуючи перед англійською масою, що „маємо мир на одно покоління", він водночас, так „мимоходом", зазначав, що „мусимо зброїтись цілою парою". Але серед окликів на честь миру тоді мало хто ті слова завважував. Проте сам Чеймберлин, як премієр, відразу взявся за ґрунтове озброєння краю. Але цьому зброєнні Англія, зо зрозумілих причин, не хотіла давати широкого розголосу. Навпаки, миролюбність Англії далі прикривано персональною миролюбністю Чеймберлина. Його особою дурено Гітлера, але водночас дурено своїх власних людей. Коли прийшов конфлікт і маса побачила, що заходи Чеймберлина не довели до нічого, вона накинулась лютію на нього.

Чеймберлин легко від того оборонявся. Але лиш легко. Він знав, що та лють до нього і до цілої його політики в теперішню пору потрібна для дальшого ведення війни з німцями.

СЕНАТОР ДЕЙВИД ВОЛШ, що був вибраний наново зо стейту Месечусетс. Він був першим демократичним сенатором з того стейту від громадянської війни.

НІМЕЧЧИНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

ШАНГАЙ. — Американські кореспонденти доносять про велику дипльоматичну німецьку активність на Далекому Сході, яка має на цілі завдати новий удар Великій Британії. Іде про те, щоб довести до зближення ґен. Ченґ Кай-шека з Японією і вицофання японських військ з полудневого Китаю.

ОСТАННЯ ПРИГАДКА ЧЛЕНАМ, А ГОЛОВНО ВСІМ ВІДДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ У. Н. СОЮЗУ!

ДО ЗАКІНЧЕННЯ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ ОСТАЄТЬСЯ ВЖЕ ТІЛЬКИ ШІСТЬ ТИЖНІВ, А ЩЕ Є ТАКІ ВІДДІЛИ, ЩО НЕ ВИКАЗАЛИ ПРАЦІ В ЦІЙ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ЦЕ НЕДОМАГАННЯ МОЖНА ЩЕ НАПРАВИТИ, КОЛИ УРЯДНИКИ Й ЧЛЕНИ ТАКИХ ВІДДІЛІВ ВОЗЬМУТЬСЯ ЗАРАЗ ДО ПРАЦІ ТА ПОСТАРАЮТЬСЯ ПРИЄДНАТИ ПРИНАЙМНІ ПО КІЛЬКА ЧЛЕНІВ.

ЯК ВЖЕ ВІДОМО, ТО З КІНЦЕМ РОКУ БУДУТЬ ПРОГОЛОШЕНІ В „СВОБОДІ" ІМЕНА ТИХ УСІХ ЧЛЕНІВ І УРЯДНИКІВ, ЯКІ ВПРОДОВЖ ЦЬОГО РОКУ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ ЯКЕСЬ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ДОБРО НАШОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ ВИМАГАЄ, ЩОБ НЕ БУЛО НІ ОДНОГО ТАКОГО ВІДДІЛУ І НІ ОДНОГО ТАКОГО УРЯДНИКА, ЯКИХ ВИСЛІД ПРАЦІ НЕ БУВ БИ ПОДАНИЙ В „СВОБОДІ".

Нові Книжки

СЛОВЯНСЬКИЙ ПРОВІДНИК.

Накладом видавництва „Славоник Прес" у Ню Йорку появилася щойно книжка:

MANUAL SLAVONIC PERSONALITIES (Past and Present). Compiled and edited by Vlaho S. Vlahovic. Price $1.00. Slavonic Press — 152 W. 42nd St., New York, N. Y.

Як каже редактор книжки, Влаго С. Глаговіц, у передмові до цеї книжки, вона представляє десять літ його праці, підчас котрої він ввійшов у звязки з багатьома інтеліґентами й студентами всіх словянських груп в Америці. Під їх впливом він постановив приготовити список визначних осіб словянської раси на ріжних ділянках людського життя. В цьому томику він хотів подати визначних учених, провідників культури й науки всіх словян і дослідників словянства в Америці. В цей спосіб він хоче звернути увагу людей цеї раси на їх визначних людей.

Він каже далі, що при записуванні імен до цього підручника, він керувався міродайними енциклопедіями й своїми записками. Він жалує, що час і засоби не дозволили йому зробити списку обширнішим. Він вірить, одначе, що його скромні заходи дістануть признання за щирість і автентичність.

Без сумніву таке признання авторові можна дати. Збірничок зо сотки сторін, що поклав собі за ціль подати найвизначніших людей коло десяти національностей, при найкращій волі редакції, певно мусить бути неповний. І певна річ, що при найкращій волі редакції не все може попасти на найкращий вибір людей. Будучи з південних словян, головний редактор зовсім природно кладе в своїм збірнику найбільший натиск на визначних людей споміж південних словянських народів, — природно, бо він їх певно більше знає, чим людей зо західних а-бо східних словян.

Правдоподібно цим можна пояснити, що в списі нема майже зовсім українських державних мужів. З українських князів нема майже нікого, а як є, то зачислений між росіян. З українських гетьманів є лише Хмельницький, котрого ймення чомусь силябізовано "Hmelnicki" і названо отаманом українських козаків, та Мазепа, котрого ймення теж силябізується хибно: "Mazappa" і котрого описується як „провідника українських козаків і героя Байронової поеми. Скоропадського називається по першому ймені "Pavel" і теж називається "Ataman of the Ukraine" з додатком: „примушений утікати". З нових політичних діячів нема просто нікого; не згадано навіть Петлюри й Петрушевича, а про Михайла Грушевського згадано лише як про великого вченого.

З церковних діячів нема навіть князя Володимира, хрестителя України, ні митрополита Петра Могили, ні митрополита Андрія Шептицького, хоча в списку є люди інших народів, що в цих народах і в світі мають менче значіння.

Не згадано в списку ні одного українського маляра, а Левицький, Боровиковський і Репин подані як „російські" малярі, навіть без подання, що вони були українського походження, хоча таке походження автори пильно нотують при ріжних інших людях (наприклад: Абоговіц, турецький політик, сербського походження; Амінов, шведський мінеролог, словянського походження; Кодреану, провідник румунської залізної ґвардії, польського походження, і т. і.).

З різьбарів згаданий один один лише Олександер Архипенко, при чому не зазначено, що він і маляр.

Марію Башкирцев називається Башірцев і описується її як російську артистку й письменницю, без подання її українського походження.

Українського фільософа Григорія Сковороду перехрещується на Скороводу.

Дорошенко називається по першому ймені по англійськи "Dimitri", а український історик штуки Антонович "Dmitro".

Драгоманов описується як: "Ukrainian schoolar, politic, writer, (при чому Драгоманів на перше ймення "Michael", тоді як Грушевський "Mihail" а Старицький "Mihailo").

Список згадує як визначного українського історика й критика якогось Григорія Грушевського, що мав би був народитися в тому самому році, що Михайло Грушевський (1866.). Звісно, визначного українця такого ймення не було, а автори списку певно думали про Олександра Грушевського, брата Михайла (що народився був в 1877. році).

Яків Головацький званий тут "Jakiw Hlovachky," що читач певно прочитає: Джейкію Гловечкі, як не прочитає він певно "Smaly-Stochki" інакше як: „Смали-Сточки". Звісно, міг би хтось постановити писати собі закінчення „цький" як "chki" і писати: Кропивницький — "Kropivnichky," але тоді він не може писати Хмельницький: Hmelnicki, ані Старицький: Staricky.

Ще фатальнішою помилкою треба признати названня українського письменника Стефаника "Stafanik"-ом та письменника Юрія Федьковича: Fedykovich, Joseph.

Поданий теж у списку: "Budansky, Stepan (1830-73) Ukrainian poet."

Визначного українського поета того ймені нема. Є український учений Осип Бодянський, що жив від 1808. року до 1876., але не його певно мають тут на думці. Догадатися можна, що відай тут мали на думці українського поета Степана Руданського, котрий умер у 1873. році (але родився в 1833.) Отже там відай мало бути: Rudansky, Stepan, 1833-1873...

Навіть таке відоме ймення, як Шевченка перекручено на Севченко: Sevchenko. Згадується його як найбільшого українського поета й автора оповідань, тоді як проминається його як маляря.

Марко Вовчок, що була дружина Марковича, названа не Марковичева, але Марковичка, а Григорій Квітка названий Kvitka, Hrikory, Ukrainian comediograph (!).

Просто важко найти українське імення, яке не булоб перекручене хоч у дечому.

Це саме треба віднести й до інших ділянок культурного життя. Великі пропуски стрічаємо в історії української музики, при чому знову ймена українських музиків, що працювали в російських установах, рахується за москалів. За Яна Кепуру пишеться як за польсько-американського співака, але за Бортнянського пишеться як за родовитого москаля. При тому Миколу Лисенко називається "Nikolai Lisenko", тоді як Костомарів називається "Mykola Kostomarov".

Філярет Колесса називається Filaret Kolesa, а його рідний брат Олександер Колесса: Alexander Kolessya.

У списку подано взагалі багацько справді невмісних характеристик. Ольга Кобилянська схарактеризована як "Carpatho-Russian (Ukrainian) literatist", Михайло Коцюбинський (Mihailo Kocyubinski) як "beletrist" (замісць: belletrist) та "master-novelist", тоді як його ледви чи можна назвати автором повістей. Кропивницький названий "comediographer" (тоді як англійська мова такого слова не вживає, а автора комедій лише рідко називає "comedist").

Назагал треба сказати, що автори цього словничка визначних словян мусять постаратися справити в дальших виданнях ці всі помилки й пропуски, якщо вони хочуть, щоби їх книжочка зробила тут службу, для якої вона призначена.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

САВТПОРТ, КОНН. Звичайний місячний мітинґ Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84., перенесено з 17. листопаду на пятницю, 15. листопаду, вечором, в У. Н. Домі, 279 Кінґс Гайвей, в Савтпорт, Кон. Отже просимо всіх прийти і справи полагодити, яких є подостатком. — Петро Дудко, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 17. листопаду, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів бути присутними на зборах, бо є важні справи до полагодження. Також напоминається довгуючих членів, щоб заплатили свою місячну вкладку, бо Братство не буде за них платити до У. Н. Союзу, бо коли не заплатять, будуть суспендовані. — Трофим Шпур, предс.; Василь Валіґун, кас.; П. Герман, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Місячні збори Тов. Рогатинщина, від. 396., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в 2. годині сполудня, в домі 2114 Тустин ул. Кожний член і členиця повинні вирівняти свої вкладки, щоб урядникам було лекше здати рахунок на річних зборах. — Уряд.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Чергові збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 16. листопаду, в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Ґренд Еве. в Асторія. Початок зборів у год. 7:30 вечером. Усі наші члени та члениці повинні обовязково підчас цих зборів начас явитися в домівці Клюбу, вирівняти свої приналежности і розібрати готові уже фотоґрафії з нашого 25-літнього ювилею, особливо ті наші члени, котрі ходили фотоґрафуватися. — Іван Сидор, предс.; А. Климишин, скарб.; Михайло Беля, секретар.

ДЕ ТРЯСЕТЬСЯ ЗЕМЛЯ. — Карта показує осередок землетрусу в Румунії, що вбив понад дві тисячі осіб. Від цього осередку землетрус розходиться довкола на віддаль яких 200 миль.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СТЕМФОРД, КОНН. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в годині 5. вечором, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Проситься всіх членів і члениць місцевих і позамісцевих прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоб старалися вирівняти свої залеглі вкладки, бо в противнім разі поступиться після статуту. Проситься членів не забувати про нових членів до У. Н. Союзу. Сповнім свій обовязок, щоб наш відділ не остав позаду інших. — Василь Карий, пр.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в 1. годині пополудні, в церковній галі. Обовязком всіх членів прийти начас і вирівняти свої довги. — Йосиф Ґалоншка.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 17. листопаду, в 2. год., в галі церковній, 47 Говп Еве. Проситься членів зійтись численніше на збори, а довгуючих вирівняти свій довг. — В. Бродський, предс.; М. Табачук, секр.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОБАЧЕННЯ СТАЛІНА З ГІТЛЕРОМ

БІЛГОРОД. — Політичні й дипльоматичні кола югославської столиці заповідають, що найбільшою сензацією розмов у Берліні буде те, що прийде до особистої виміни думок між Гітлером і Сталіном. Аж тоді буде вирішена остаточно співпраця держав „осі" з Советами. І то як економічна, так і політична.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в год. 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Проситься всіх членів зійтись точно на означений час. Місяць листопад це останній місяць перед річними зборами, тому довгуючі члени старайтесь вирівняти свою залеглість в місяці листопаді, так, щоб ваш довг не був читаний на річних зборах. — Петро Головачук, фін. секр.

ВИДУБИЦЬКИЙ МАНАСТИР

1936 року московські большевики зруйнували в Києві старовинний М и х а йлівський манастир з прекрасною церквою св. Михайла, заснований 1108. р. Тепер приходить із Києва вістка, що московські большевики, розібрали ще старший, бо з 1070. р., Видубицький манастир.

Для України це дуже велика втрата, бо з цим манастирем є звязаних куди більше споминів з історії, ніж з яким іншим манастирем. Через те й його не тільки зруйнували, знищили всі будинки, але й заорали те місце плугом, де стояв манастир.

Видубицький манастир складався з таких будівель: 1. головна церква св. Михайла з XI ст.; 2. церква св. великомученика Юрія з XVII. ст.; 3. трапеза з церквою св. Преображення господнього з замітним іконостасом; 4. церква Благовіщення Пресв. Богородиці на верхньому поверсі головної церкви; 5. дзвіниця на три поверхи; 6. двоповерхова камяниця для настаника манастиря; 7. головна будівля з мезаніном (неповним вищим поверхом) посередині манастиря поміж церквою Михайлівською й Юрівською. В тім манастирі була школа, захист для сиріт, дім для бідної перестарілої церковної обслуги; ченці перед війною вели школу, шпиталь та ще займалися садівництвом і городництвом.

Головна Михайлівська церква в Видубицькому манастирі повстала в 1088. р. рівночасно з головною церквою Києво-печерської Лаври. Вона була первісно тринавна (здовж поділена на три части) з трьома півкруглими апсидами[1]) та за одною вежею в північно-західньому куті.

Церква ця, це звичайний зразок церков X—XII. ст., посередній між базилікою (поздовжною) й осередньою будовою. Вона мала вид дещо видовженого п р я м о кутника від сходу на захід. Середина ділилася на три поздовжні нави (відділи), переділені стовпами у три пари, середня з них — вища й ширша. Всі три нави закінчувалися зі сходу півкруглими апсидами, а середня з них виступала трохи наперед. Ці три нави перетинали три попередні нави, переділені стовпами, середня з них така завширшки й заввишки, як середня поздовжна нава. Таким чином у середині церкви повставав квадрат, який творили дві пари стовпів (пільонів). Ті пільони лучилися між собою мурами та півкруглими арками (луками). На тих луках, повязаних трикутниками, спочивала на квадратовій підставі баня з округлими підбанниками (або барабаном).

Середні нави, поздовжна й поперечна, були перекриті жолобковим склепінням, так що зберігався вид будови навхрест і всередині і знадвору. На причілках мури поділялися пілястрами (підпорами мурів), що відповідали внутрішнім стовпам і підпирали цілу будову. Таксамо вид хреста мала більша від Михайлівської церкви св. великомуч. Юрія, скінчена 1701. р. в Видубицькому манастирі.

Цей манастир св. Михайла на Видобичах під Києвом над берегом Дніпра здіймався нижче Печерська, 2 км. від Лаврівської церкви, поміж горами, укритими лісом у чудовій околиці. Назва його походить від такого повіря, списаного нашим письменником І. Ґізелем[2]):

Коли охристили Київ, св. Володимир казав викинути Перунового боввана, і він поплив Дніпром униз. Вірники його, їдучи берегом, плакали і кликали кажучи: „Видубай, наш господине, видубай!" І ідол цей „видибав" і виплив на беріг там, де тепер Видубицький манастир. І назвали це місце — Видибічі, опісля — Видубичі. Невірні хотіли взяти того ідола, та християни превязали до нього камінь і затопили його, а св. Михайло поміг погрузити чорта, що виплив з ідола.

Княжі літописи записали цілу низку подій, звязаних із цим манастирем, тим свідком майже 900-літньої історії української землі.

І так, початковий літопис подає під роком 1070. таку звістку, що того року заложено церкву св. Михайла в манастирі Всеволодовому на Видобичі; а під 1088. р. за Всеволода І., церкву свячено. З того літопису відомо, що близько манастиря кн. Всеволод поклав собі красний двір, де любив пробувати в самоті на старости літ. У Видубицькому манастирі був ігуменом, м. ін., Сильвестер, відомий переписувач початкового літопису в 1119. р.

Під 1096. р. маємо вістку, що половецький хан Боняк („шолудивий хищник") запалив красний двір на видубицькому холмі (горбі), під 1097. р. оповідається про гостину в манастирі Василька кн. теребовельського:

„Дня 4. листопаду Василько перенісся на Видобич. І пішов він поклонитися до манастиря св. Михайла, і тут вечеряв, а свій обоз полишив на Рудиці і прийшов туди аж у вечір. Як настав ранок, прислав Святополк[3]) і сказав: „Не їдь перед моїми іменинами". А Василько відмовлявся: „Не можу ждати; мабуть, буде дома війна!" Тоді прислав до нього Давид: „Не виїзди, брате, послухайся старшого брата, поїдемо обидва разом!" Та Василько не хотів ані цього робити, ані послухатися. І сказав Давид до Святополка: „Чи бачиш ти, він і не памятає про тебе, хоч живе під твоєю рукою; а як піде до своєї волости, то сам побачиш, чи не займе твоїх городів Турова і Пинська і всіх інших твоїх городів — тоді згадаєш моє слово. Ти поклич його тепер, спитай його та дай його мені!" І Святополк послухався його, післав до Василька і сказав: „Як уже не хочеш ждати моїх іменин, то прийди нині, поцілуєш мене, і посадимо з Давидом". Василько обіцявся прийти, бо не знав підступу, що на нього кував Давид[4])."

Київський літопис записує під 1146. р. побут нещасного князя Ігоря II. після того, як його увязнено, в манастирі Видубицькому. В кінці літопису крім руїн, яких зазнала Видубицька церква за нападів орди, разом із іншими церквами — зазначено, що її підмив Дніпро від сторони апсид. Аж київський князь Рюрик Ростиславич прийшов на гадку збудувати охоронний мур, чи підмурування в Видубицькому монастирі. Під 1199. р. замикається літопис похвалою кн. Рюрикові за довершення цього діла такими словами:

„Того року місяця липня, 10 дня на память 45 мучеників, у день суботній, заклав (Рюрик) стіну камяну під церквою св. Михайла над Дніпром на Видубичах. Знайшов між своїми приятелями відповідного до діла майстра, на імя Моноліґа, по хрещенню Петра так, як колись Мойсей найшов того Веселіїва[5]). Зробив його наглядачем над богоізволенним тим ділом і майстром непростим тієї стіни."

Таким чином із обновою Видубицької церкви вяжеться вістка про придворного будівничого князя Рюрика Ростиславича в XII ст. Частину тих укріплень Моноліґа найдено при дослідах 1916. р. Ті укріплення це була цільна чотирокутна бетонова площа, що була основинами апсид, підпертими на рогах сильними підпорами. Як бачимо, Моноліг перевів дуже складну роботу укріплення стін Видубицької церкви, що почала валитися від розливу Дніпра. Він будував теж інші будови Рюрика, який мав „любов неситую о зданіїх".

Галицько-волинський літопис під 1245. р. описує, як у Видубицькій церкві молився король Данило, що йшов до татарів на зазив хана, щоб дав Галич. Під 26. жовтнем пише літопис:

(Данило) прийшов до манастиря Михайла, званого Видубицьким, скликав усіх ченців і казав ігуменові та всім братам, щоб за нього помолилися, і вони це зробили, щоб він дістав ласку від Бога. Так і сталося: він упав перед образом архистратига Михайла, вийшов із манастиря до човнів і прочував страшну і грізну біду. Приїхав до Переяслава, і тут зустрінули його татари."

За польського панування заняли з кінцем XVI. ст. манастир уніяти. В 1612. р. уніятський ігумен Антін Грекович заключив угоду з Єлисеєм Плетенецьким (1210—1624), відомим православним ігуменом Печерської Лаври, і виїхав на Волинь, де був на послугах Ігнатія Потія. В його неприяві печерські слуги 12. листопаду напали на манастир, виламали ворота й побили сторожа. Після того нападу 1. травня 1613. р. між Плетеницьким і Грековичем знов наступила згода. Але запорожці, озлоблені на манастир, напали 1623. р. на нього і втопили у Дніпрі Антона Грековича. Манастир був у руках уніятів до смерти Велямина Рутського 1637. р. але потім за митрополита Петра Могили перейшов до православних. З кінцем XVI. ст. східня частина стін знову завалилася, але Петро Могила відновив їх прибудовою з дерева.

За гетьмана Івана Мазепи стародубський п о л к о в н и к Миклашевський уфундував у манастирі другу церкву св. великомученика Юрія, яку покінчено 1701. р. Яких 40 м. на північ від сторони церкви Миклашевський побудував трапезу з церквою св. Преображення Господнього, із згаданим на початку замітним різьбленим іконостасом, і в тій церкві висів „портрет ізвістного своїми хоробрими подвигами... гетьмана Мазепи". Четверту церкву св. Благовіщення збудовано на вищому поверсі горного собору за часів Петра Моґили.

З початком XVIII. ст. поставлено дзвіницю на три поверхи. Коло 1765. р. деревяну підбудову замінено на камінну на основі плянів Моноліга, тількиж замісць трьох апсид собору св. Михайла, побудовано лише одну середню, і то значно коротшу від первісної. Із старих мурів Михайлівської церкви зберігалися до наших часів усі стіни аж до самого верху.

Так прославлений літописами, за прекрасне положення змальований Шевченком, Видубицький манастир перебув усі лихоліття половеччини, татарщини, литовської руїни Києва та козацьких воєн, пережив царську Росію на Україні й доховався до нашого часу, як дорога памятка нашої старини. Аж прийшло московсько-большевицьке лихоліття. Нова Москва, незгірш царської, боїться нашої старовинної культури, тимто не пошанувала дорогої цілій Україні памятки і зруйнувала її. Та того, що зберегли записи літопису, змазати ніхто не має сили.

[1]) Апсида — заглиблення у східній частині церкви, перекрите півкулястою банею.

[2]) Інокентій Ґ і з е л ь, український історик, був професором, пізніш ректором київської академії († 1684); його історія „Синопсис" мала 30 видань.

[3]) Святополк II. — київський князь.

[4]) Давид Ігоревич, волинський князь, що осліпив князя Василька; І г о р II. київський, з роду Ольговичів, убитий киянами 1146. р.

[5]) Веселіїл збудував з доручення Мойсея скинію Заповіту.

ДАРУНОК ВІД КОРОЛЕВОЇ.—Залога панцирного авта доручує пані Вейлс Летем пакунок від англійської королевої Елисавети, котрий мають пустити на ліцитаційний продаж у Ню Йорку на дохід Англії. Що є в пакунку, буде відомо аж тоді, як його відкриє покупець.

Кожного року канадійська провінція Нова Скотія виплекує стільки яблук, що можна заповнити бочками з тими яблуками шлях з Ню Йорку до Шикаґа. Ці яблука творять найбільший рільничий експорт згаданої провінції.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛЕНТАВН, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться 17. листопаду, на гали парохіяльній, 803 Фронт ул., в 2. годині пополудні. Рік зближається до кінця і ми повинні запитати себе, що ми зробили в тім році для відділу Союзу. Є ще нагода зробити до кінця року, а це приєднати членів. Також пригадуємо тим членам, котрі завжди втягаються зо своїми вкладками, щоби заплатили найдалі до 25., як за себе так і за діти, щоби можна начас зготовити книжки до контролі. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Й. Матковський, пр.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Збори Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудуться в неділю, 17. листопаду, де звичайно, в 2. годині. Проситься членів прибути на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Джордж Завік, предс.; Дмитро Мушастий, кас.; Андрій Данилюк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270., відбудуться в пятницю, 15. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься всіх членів прибути на ці збори і розібрати тікети на баль, та вибрати обслугу на цей баль. Є також інші важні справи до полагодження. Не приявний член буде караний згідно зо статутом. — Н. Пігура, фін. секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на ті збори. Довгуючі члени мають прийти й вирівняти свої довги, щоб довги не переносити на наступний рік. — М. Романюк, предс.; К. Ґлосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні звичайні збори Товариства ім. Івана Франка, від. 83. відбудуться в неділю, 17. листопада в год. 1. пополудні в Домі Горожан, 847 Норт Френклин улиця. Проситься членів прибути точно на означений, бо є много важних справ до полагодження. Пригадується членам, що в місяцю листопаді буде замкнення рахунків за цілий рік, тому обовязок кождого члена вирівнати свої вкладки, щоби не переносити старих довгів на слідуючий рік. — С. Чорномаз, секр.

ДЕРБІ, КОН. Звичайний мітинг Тов. Запорозька Січ, від. 23., відбудеться троха скорше, як звичайно, в годині 1. пополудні в Іґелс Галі, 229 Мейн ул., в Дербі Кон. Позатим є інші справи до полагодження, як ювилей Товариства. — Т. Захаревич, пр.; А. Томцьо, кас.; Ів. Бінковський, секр.

ГАМТРЕМК, МІШ. Місячні збори Тов. „Згода", від. 20., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в 1:30 пополудні, в Укр. Хаті, 2240 Ґрейлінг. — Йосафат Прихітко, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76., відбудуться в неділю, 17. листопаду, в год. 12. вполудне, в сали церковній при Мортон ул. Проситься всіх членів прибути на ці збори; маємо багато важних справ до полагодження. На тих зборах будуть присутні організатор п. Загаєвич і радний п. Шумейко. Напоминається довгуючих членів, щоб вирівняли свої залеглі вкладки перед Новим Роком. — В. Кузьма, предс.; С. Стойко, кас.; В. Салабун, секр.

ТАРЗАН ч. 153. Приціл Заліма.

По першім вистрілі Заліма Кейдо похилився вперед. Проте він цупко державсь слона.

Друга куля поцілила Тота. Гострий біль тільки спонукав слона до ще скоршого бігу.

А коли Залім збирався ще раз вистрілити, Тарзан повернувся до нього.

Та Залім не спав. Він підняв револьвер і націлився просто в голову Тарзана.